

O B S A H

Úvod	9
I. ČÁST DIDAKTICKÁ	
1 DIDAKTIKA JAKO VĚDA	13
2 PRACOVNÍ VÝCHOVA V HISTORICKÉM KONTEXTU	15
2.1 Pracovní výchova v podmínkách českého školství	20
2.2 Ruční práce ve vývoji školských soustav	21
3 PRACOVNÍ VÝCHOVA V SOUČASNÉ ŠKOLE	25
3.1 Oblast „Člověk a práce“	25
3.2 Pracovní výchova pro děti se zvláštními vzdělávacími potřebami	28
3.2.1 Legislativa	28
3.2.2 Individuální vzdělávací program	30
3.2.3 Charakteristika základního vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (LMP)	31
3.2.4 Charakteristika základního vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením	34
4 ANTROPOGENNÍ ČINITELÉ VZDĚLÁVÁNÍ A MODELOVÁNÍ VYUČOVACÍHO PROCESU PRACOVNÍCH ČINNOSTÍ	39
4.1 Žák jako subjekt vzdělávání	39
4.1.1 Handicapovaní žáci ve vyučování	40
4.1.2 Nadaní žáci ve vyučování	42
4.2 Učitel jako činitel vyučovacího procesu	42
4.2.1 Etapy učitelské profese	45
5 MODELOVÁNÍ VYUČOVACÍHO PROCESU PRACOVNÍCH ČINNOSTÍ	47
5.1 Plánovací činnost učitele	47
5.1.1 Analýza vyučovací jednotky	48
5.1.2 Příprava na vyučovací jednotku	49
5.1.3 Didaktické zručnosti učitele pracovních činností	53

6	DIDAKTICKÉ PRINCIPY A ZÁSADY	55
6.1	Přehled didaktických principů a zásad	55
7	CÍLE A ÚKOLY PRACOVNÍ VÝCHOVY	63
7.1	Rozvoj psychomotorických dovedností – jeden z hlavních úkolů pracovní výchovy	64
7.2	Rozvoj tvořivosti žáka v pracovní výchově	65
7.3	Hierarchie cílů pracovní výchovy	65
7.4	Požadavky na cíle vyučování	67
7.5	Postup při určování cílů vyučování	68
7.6	Taxonomie cílů	70
7.6.1	Taxonomie cílů v kognitivní oblasti	71
7.6.2	Taxonomie cílů v psychomotorické oblasti	72
7.6.3	Taxonomie cílů v afektivní oblasti	74
7.7	Práce učitele s vyučovacími cíli	76
7.8	Konkrétní cíle pracovní výchovy	78
8	VYUČOVACÍ METODY A KONCEPCE VYUČOVÁNÍ	81
8.1	Základní pojmy a klasifikace vyučovacích metod	81
8.2	Faktory ovlivňující volbu metod	84
9	ORGANIZAČNÍ FORMY VYUČOVÁNÍ V PRACOVNÍ VÝCHOVĚ	87
9.1	Vymezení základních pojmů	87
9.2	Vyučovací hodina	88
9.3	Sociální formy práce žáků	90
9.4	Projektová výuka	94
9.5	Exkurze	98
9.6	Diferenciace ve vyučování pracovních činností	100
10	MATERIÁLNÍ PROSTŘEDKY VYUČOVÁNÍ V PRACOVNÍCH VÝCHOVĚ	103
10.1	Vymezení základních pojmů	103
10.2	Funkce materiálních prostředků ve vyučování	104
10.3	Učebny pracovní výchovy	106
10.4	Bezpečnost a hygiena při práci	109

II. ČÁST MATERIÁLOVĚDNÍ

11 DROBNÝ MATERIÁL	113
11.1 Drobný přírodní materiál	113
11.2 Drobný technický materiál	114
11.2.1 Pracovní techniky při práci s drobným materiálem	115
11.2.2 Nástroje, nářadí a pomůcky pro práci s drobným materiálem	116
12 DŘEVO	121
12.1 Druhy dřeva	121
12.2 Zpracování dřeva	125
12.3 Práce se dřevem a práce kombinované	130
12.4 Nástroje a nářadí pro práci se dřevem	132
13 KOVY	135
13.1 Kovové materiály	135
13.2 Nástroje pro práci s kovem	136
13.3 Pracovní techniky s kovem	137
14 PLASTICKÉ HMOTY	139
14.1 Charakteristika plastických hmot	139
14.2 Vlastnosti plastických hmot	141
14.3 Pracovní techniky s plastem	144
14.4 Nástroje, nářadí a pomůcky pro práci s platem	144
15 MODELOVACÍ HMOTY	145
15.1 Materiál pro modelovací činnosti	145
15.2 Pracovní techniky pro práci s modelovací hmotou	147
15.3 Nástroje, nářadí a pomůcky při práci s modelovací hmotou	148
16 TEXTIL	149
16.1 Materiál pro práci s textilem	149
16.2 Přírodní vlákna	149
16.3 Chemická vlákna	155
16.4 Hutnická textilní vlákna	157
16.5 Zpracování textilních vláken	158
16.6 Pracovní techniky při práci s textilem	162

16.7 Nástroje, nářadí a pomůcky pro práci s textilem	164
17 PAPÍR	165
17.1 Výroba papíru	165
17.2 Druhy papíru	171
17.3 Druhy kartónů	176
17.4 Vlastnosti papírů a kartónů	176
17.5 Pracovní techniky pro práci s papírem	179
17.6 Nástroje, nářadí a pomůcky pro práci s papírem, kartónem a lepenkou	179
18 KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI	181
18.1 Materiál pro práce montážní a demontážní	181
18.2 Pracovní techniky pro práce montážní a demontážní	185
18.3 Nástroje, nářadí a pomůcky pro práce montážní a demontážní	185
19 PĚSTITELSKÉ PRÁCE	187
19.1 Organizace a plánování činností	187
19.2 Praktické činnosti	188
20 PŘÍPRAVA POKRMŮ	189
20.1 Základní vybavení kuchyně, příprava pokrmů, nákup a skladování potravin	189
20.2 Stolování	190
20.3 Rozdělení denních jídel	192
20.4 Praktické činnosti	193
21 LIDOVÉ ZVYKY, TRADICE A ŘEMESLA	195
21.1 Zvykoslovné předměty	196
21.2 Lidová řemesla	198
21.3 Školní rok z hlediska lidových tradic	201
21.4 Pracovní techniky v oddíle Lidové zvyky	213
21.5 Nástroje, nářadí a pomůcky	214
21.6 Teoretické poznatky	214

III. ČÁST PRAKTICKÁ

22 POKUS A POZOROVÁNÍ V PRACOVNÍCH ČINNOSTECH	217
22.1 Zkoumání a pozorování drobného přírodního materiálu	217
22.2 Zkoumání a pozorování modelovacích hmot	219
22.3 Zkoumání a pozorování vlastností textilií	219
22.4 Pokus a pozorování při práci montážní	221
22.5 Zkoumání a pozorování vlastností papíru	221
22.6 Pozorování potravin	224
22.7 Užití čistících prostředků	225
23 UKÁZKY PRACOVNÍCH TECHNIK	227
23.1 Práce s papírem	227
23.2 Práce s textilem	231
23.3 Práce s drátem	236
23.4 Práce se dřevem	238
23.4 Práce s plasty	240
ZÁVĚR	241
SEZNAM POUŽITÉ A DOPORUČENÉ LITERATURY	243
Část didaktická	243
Část materiálovědní	249